

HANDLEIDING SECCI: Special Education Classroom Climate Inventory

Vragenlijst voor het leerklimaat van leerlingen in het speciaal onderwijs

april, 2016

Auteurs:

MSc. Ferdi Bekken, Hogeschool Leiden

MSc. Marjorie Beld, Hogeschool Windesheim

MSc. Jesse Roest, MSc. Anna Dekker, MSc. Sophie de Valk, MSc. Veronique van Miert &

Dr. Peer van der Helm, Expertisecentrum Jeugd Hogeschool Leiden.

Dr. Jack de Swart, Hogeschool Windesheim,

Prof. Dr. G.J.J.M Stams, Universiteit van Amsterdam

Deze vragenlijst is mede tot stand gekomen met behulp van een Sia-Raak subsidie 'Ik ga toch weer naar school' en in samenwerking met Horizon Jeugdzorg (stichting Burgerweeshuis), LSG-Rentray, Pluryn, Stedenschool, Intermetzo Onderwijs en het NWO.

Website: <http://www.hsleiden.nl/lectoraten/residentiele-jeugdzorg/>

Contact: Marjorie Beld (mhm.beld@windesheim.nl), Peer van der Helm (Helm.vd.p@hsleiden.nl)

Het Expertisecentrum Jeugd

Het Expertisecentrum Jeugd van Hogeschool Leiden werkt samen met kennispartners Windesheim en de UvA en werkveld onder meer aan het verbeteren van de beroepspraktijk van Jeugdzorg en Onderwijs. De instrumenten die in dit kader ontwikkeld worden zijn vrij te gebruiken door het werkveld.

Leeswijzer

Hier vindt u de handleiding voor de Special Education Classroom Climate Inventory (SECCI). Zowel de theoretische onderbouwing als de praktische aanwijzingen voor gebruik van de vragenlijst in de praktijk komen in de handleiding aan bod.

Het inleidende hoofdstuk beschrijft de theoretische uitgangspunten en hoe de vragenlijst tot stand is gekomen. Vervolgens worden de opbouw van de vragenlijst en de schalen besproken. Bij het bespreken van de schalen komt ook de betrouwbaarheid aan bod. In het kopje 'analyse' wordt de manier van analyseren en interpreteren van de resultaten besproken, evenals de gegevens van de referentiegroep beschreven. De vragenlijst zelf is opgenomen als bijlage en vrij voor gebruik.

Inleiding

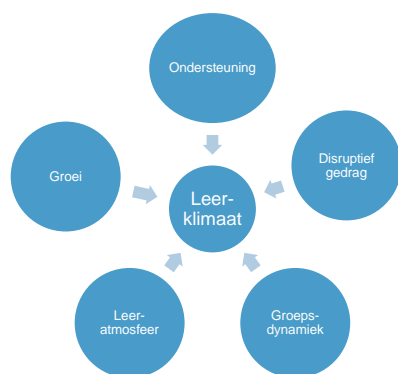
In 1998 is de Nederlandse overheid het project 'Weer samen naar school' gestart om leerlingen met speciale behoeften een plek te bieden in het reguliere onderwijs (Stoutjesdijk, 2016). Het doel was om leerlingen die extra zorg nodig hebben een kans te bieden om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. Reguliere scholen ontvingen extra budget zodat zij hun leerlingen extra voorzieningen konden bieden. In de praktijk bleek het lastig om leerlingen met bijvoorbeeld (ernstige) gedragsproblemen op te vangen in het reguliere onderwijs. Reguliere scholen ondervonden dat zij onvoldoende expertise hadden om in de behoeften van de leerlingen te kunnen voorzien en hen voldoende veiligheid te bieden (Shuman, 2007). Met de invoering van het passend onderwijs in 2014 werd een nieuwe stap gezet in het integratieproces van leerlingen met speciale (zorg)behoeften. Sindsdien hebben scholen een zorgplicht voor alle leerlingen, wat betekent dat reguliere scholen idealiter ook aan leerlingen met speciale behoeften lesgeven. Om dit te realiseren is een samenwerkingsverband opgericht waarin regulier en speciaal onderwijs met elkaar samenwerken (Stoujesdijk, 2016). Minder bureaucratie, goede docenten voor de klas, minder thuiszitters en betere afstemming tussen onderwijs en zorg zijn belangrijke doelen binnen het passend onderwijs (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap).

Zowel reguliere als speciale scholen krijgen te maken met leerlingen met speciale behoeften. Om alle leerlingen goed onderwijs te kunnen bieden is een goed leerklimaat in de klas van belang. Onderzoek op scholen wijst uit dat het leerklimaat één van de belangrijkste factoren is die het gedrag en de leermotivatie van leerlingen beïnvloedt (Anderson et al., 2004; Wissink et al., 2014). Als docenten in staat zijn om een positief leerklimaat neer te zetten door leerlingen te ondersteunen in het vervullen van hun basisbehoeften: relatie, competentie en autonomie, leidt dit tot een hogere leermotivatie en betere prestaties. De behoefte aan relatie bestaat uit het gevoel van verbondenheid, erkenning, erbij horen en de behoefte om voor anderen te zorgen. In het onderwijs uit zich dit in een goede relatie met de leerkracht en medeleerlingen (Altaf, 2015; Carman et al., 2004; Jellesma, Zee & Koomen, 2015; Niemiec & Ryan, 2009; Roorda, Koomen, Spilt & Oort, 2011;). Daarnaast willen leerlingen het gevoel hebben dat ze competent zijn in wat ze doen, dat ze iets kunnen en ergens goed in zijn, zodat ze iets kunnen bijdragen in de klas. Verder hebben leerlingen behoefte aan autonomie: de ruimte om zelf keuzes te maken, zonder gedwongen te worden (Niemiec & Ryan, 2009). Wij gaan ervanuit dat in een goed leerklimaat ook voldaan wordt aan een vierde basisbehoefte: veiligheid. Alleen op het moment dat een leerling zich veilig voelt, in de klas en in en rond de school, komt het aan leren toe. Het gaat hierbij niet alleen om de fysieke veiligheid, maar ook om de sociaal-emotionele veiligheid.

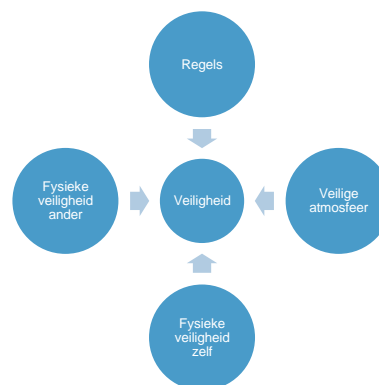
Een positief leerklimaat in het speciaal onderwijs is niet vanzelfsprekend en het probleemgedrag van leerlingen maakt het extra uitdagend voor docenten om de intrinsieke motivatie van de leerlingen aan te spreken (Colins et al., 2010; Van Dam, Nijhoff, Scholte & Veerman, 2010). Leerlingen in het speciaal

onderwijs laten vaak onaangepast en disruptief gedrag zien. Bovendien zijn hun sociale vaardigheden vaak minder goed ontwikkeld. Hierdoor kan het onderhouden van relaties met klasgenoten en docenten moeizaam verlopen (Stoutjesdijk, 2016). Ook hebben leerlingen vaak motivatie- en concentratieproblemen (Mitchell, 2014; Stoutjesdijk, 2016) en leerachterstanden (Van der Helm et al., 2013). Met name voor jongeren die verblijven in (gesloten) residentiële instellingen geldt dat continuïteit in de onderwijs carrière geen vanzelfsprekendheid is (Nationale onderwijsgids, 2017).

Om docenten die werkzaam zijn in het speciaal onderwijs handvatten te geven, is in 2013 gestart met systematisch onderzoek naar het leerklimaat. Hierbij geven leerlingen periodiek hun mening over verschillende aspecten van het leerklimaat (Beld et al., 2017). Voor het meten van het leerklimaat wordt een gevalideerde vragenlijst gebruikt. In deze vragenlijst worden de volgende onderdelen gemeten: ondersteuning door de docent, mate van disruptief gedrag, positieve groepsdynamiek, leeratmosfeer en groei. Daarnaast wordt gemeten in hoeverre leerlingen zichzelf veilig voelen op school en in de klas, evenals in hoeverre leerlingen vinden dat andere leerlingen veilig zijn op school en in de klas (zie figuur 1 en 2).

Figuur 1

Figuur 2

De schaal *Ondersteuning* meet in hoeverre de leerlingen vinden dat hij of zij hen ondersteunt en stimuleert. Het gaat dan om bijvoorbeeld het geven van goede instructies, helpen bij problemen en het luisteren naar de mening van de leerlingen. *Disruptief gedrag* is een negatieve schaal en meet in hoeverre sprake is van bijvoorbeeld pestgedrag, schoppen en slaan. De schaal *Positieve groepsdynamiek* meet in hoeverre de leerlingen vinden dat er prettig met elkaar wordt omgegaan in de klas en of zij vrienden hebben in de klas. *Leeratmosfeer* meet in hoeverre leerlingen vinden dat zij goed kunnen leren in de klas, bijvoorbeeld of het rustig genoeg is of er teveel lawaai wordt gemaakt. De schaal *Groei* meet onder andere in hoeverre leerlingen vinden dat ze (nuttige) dingen leren op school. Naast de reguliere leerklimaat schalen wordt ook gevraagd naar de veiligheidsbeleving van leerlingen. Leerlingen moeten zich veilig voelen in de omgeving waar ze zijn. Dit heeft niet alleen een fysieke component (schalen *Fysieke veiligheid zelf* en *Fysieke veiligheid ander*), bijvoorbeeld of de leerling niet wordt geslagen zodra hij het schoolplein verlaat, maar ook een sociaal-emotionele component zoals het ervaren wederzijdse respect (schaal *Veilige atmosfeer*).

Onderzoek naar het leerklimaat in klassen ondersteunt scholen en individuele docenten bij het ontwikkelen en behouden van een positief leerklimaat, waarin voldaan wordt aan de basisbehoeften van leerlingen. Door inzicht te krijgen in het leerklimaat in de klas kunnen docenten werken aan hun individuele competenties en het voldoen aan randvoorwaarden zoals het creëren van een veilige en didactische leeromgeving. Dit draagt eraan bij dat ook de leerlingen met speciale behoeften zo veel mogelijk gestimuleerd worden deel te nemen aan onderwijs en te participeren in de samenleving.

Opbouw vragenlijst

Leerlingen binnen het speciaal onderwijs kampen vaak met concentratieproblemen en hebben niet zelden een taalachterstand. Om deze reden is er een eenvoudige en beknopte leerklimaatvragenlijst ontwikkeld voor deze doelgroep, waarbij is gekeken naar Nederlandse items uit de SchoolVragenLijst (SVL; Smits & Vorst, 1994) de Klimaat-schaal (Donkers & Vermulst, 2011), en naar een aantal niet-Nederlandse vragenlijsten. Vervolgens is de lijst voorgelegd aan vijftien experts (docenten in het speciaal onderwijs) en acht jongeren. Op grond van hun feedback zijn er items aangepast en

toegevoegd. De uiteindelijke gevalideerde vragenlijst bestaat uit vijf schalen die het leerklimaat meten. De eerste schaal, *Ondersteuning van de docent* (5 items), meet in hoeverre de docent in de perceptie van leerlingen hen ondersteunt en stimuleert bij het onderwijs. Belangrijke kenmerken van ondersteuning zijn goede instructies geven aan leerlingen, helpen bij problemen, luisteren naar de mening van leerlingen en betrouwbaar zijn. De tweede schaal meet de mate van *Disruptief gedrag* in de klas (4 items). Onder disruptief gedrag wordt de ervaring van ruzie, drukte en negatieve omgangsvormen in de klas verstaan. De derde schaal *Positieve groepsdynamiek* (4 items) meet de positieve omgangsvormen tussen de leerlingen. De vierde schaal, *Leeratmosfeer* (4 items), meet in hoeverre er sprake is van een leeratmosfeer in de klas waarin voldoende structuur wordt geboden, waarin het mogelijk is voor de leerlingen op zich te concentreren en of er een prettige sfeer heerst volgens de leerlingen. De vijfde schaal, *Groei* (4 items), is erop gericht in kaart te brengen in welke mate de jongeren vinden dat zij nuttige dingen leren op school en dat zij werken aan hun toekomst.

De vragenlijst bestaat uit 21 items, die worden beoordeeld op een Likert-schaal met vijf keuzemogelijkheden (1 = helemaal niet van toepassing, 2 = een beetje niet van toepassing, 3 = er tussen in, 4 = een beetje wel van toepassing, 5 = helemaal wel van toepassing). Een hoge score bij de schalen *Ondersteuning*, *Positieve groepsdynamiek*, *Leeratmosfeer* en *Groei* geeft een beter leerklimaat aan. Een hoge score op de schaal *Disruptief gedrag* geeft een hoge mate van disruptief gedrag aan en is dus negatief. Daarnaast is de schaal *Totaal Leerklimaat* opgenomen die gebaseerd is op de som van alle schalen, waarbij de schaal *Disruptief gedrag* is omgescoord. Zie tabel 1 voor de opbouw van de schalen.

Naast de vragen van het leerklimaat kunnen de jongeren de verschillende elementen beoordelen met een rapportcijfers van 1 (= zeer slecht) tot 10 (= zeer goed). De elementen die de leerlingen beoordelen zijn: ondersteuning die je krijgt van de medewerkers, wat je hier leert, de sfeer in de klas, hoe de klas er uit ziet, (eerlijkheid van) de regels in de klas en een rapportcijfer voor de veiligheid op school. Hierbij hebben de leerlingen de mogelijkheid om hun antwoord toe te lichten.

Tabel 1. Opbouw van de schalen van het leerklimaat

Schaal	Items
Ondersteuning docent	9, 10, 11, 12 en 13
Disruptief gedrag	5, 6, 7 en 8
Positieve groepsdynamiek	1, 2, 3 en 4
Leeratmosfeer in de klas	14*, 15, 16 en 17
Groei in de klas	18*, 19, 20 en 21
Totaal leerklimaat	1 t/m 21 (omscoren: items 5 t/m 9, 14 en 18)

* Items moeten worden omgescoord

Validiteit en betrouwbaarheid

De validering van de schalen *Ondersteuning docent*, *Disruptief gedrag*, *Positieve groepsdynamiek* en *Leeratmosfeer in de klas* van de SCI heeft plaatsgevonden in februari en mei 2013 en is uitgevoerd door Beld, Van der Helm, Kuiper, de Swart en Stams (2016). De doelgroep bestond uit 325 leerlingen van zes scholen voor voortgezet onderwijs van residentiele jeugdzorginstellingen en twee scholen voor voortgezet speciaal onderwijs in justitiële jeugdinrichtingen. De constructvaliditeit is gemeten aan de hand van een Confirmatieve factoranalyse. Uit de analyse kwam een goede data-fit (*Chi-square* = 330.69, *df* = 201, *p* = .00; *CFI* = .956, *TLI* = .949 en *RMSEA* = .045). Daarnaast werd de convergente validiteit ondersteund door een correlatie tussen de schalen en de bijbehorende rapportcijfers en de

concurrente validiteit is ondersteund door de schalen te vergelijken met het belang dat jongeren hechten aan onderwijs, inzet voor onderwijs en onderwijs competenties, afkomstig van een vertaling van de 'About me' vragenlijst (Maras, Brosnan, Faulkner, Montgomery, & Vital, 2006). De betrouwbaarheden voor alle schalen was goed: *Ondersteuning docent* ($\alpha = .88$), *Disruptief gedrag* ($\alpha = .87$), *Positieve groepsdynamiek* ($\alpha = .77$) en *Leeratmosfeer in de klas* ($\alpha = .75$). De schaal *Groei* is als laatste toegevoegd en gevalideerd.

Afname, scoring en referentiegroepen

De vragenlijst is geschikt om periodiek, twee of drie keer per jaar, af te nemen om de ontwikkeling van het leerklimaat in kaart te kunnen brengen en te vergelijken met een referentiegroep en eventuele eerdere metingen. Voor het invullen van de vragenlijst moet ongeveer 5 minuten worden gerekend. De vragenlijst is tevens geschikt voor jongeren met een licht verstandelijke beperking.

De gegevens van de vragenlijst worden in principe niet op individueel niveau, maar op school- of klasniveau gemeten. De schoolgemiddelden kunnen worden afgezet tegen een referentiegroep, om een vergelijking te kunnen maken met andere scholen. Er zijn referentiegroepen voor niet-residentiele scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en scholen die zijn verbonden aan residentiële instellingen (tabel 2) met de bijbehorende rapportcijfers (tabel 3). Deze gegevens zijn verzameld in de periode januari 2015 tot en met januari 2016.

De schaalscores van de referentiegroep zijn de gemiddelden van de schaalscores van de scholen waar in de periode januari 2015 tot en met januari 2016 het leerklimaat is afgenomen. Aangezien het leerklimaat meerdere malen per jaar kan worden afgenomen, kan het zijn dat de gegevens van één locatie twee keer in de referentiegroep is opgenomen (zowel gegevens van een meting in het voor- als in het najaar). In totaal zijn er gegevens van $n = 13$ scholen voor speciaal onderwijs geïnccludeerd, die zijn verbonden aan residentiële instellingen met in totaal 673 leerlingen. Van de 13 scholen zijn er van 4 scholen twee metingen meegenomen, dus telt de referentiegroep gegevens van 9 verschillende scholen. De referentiegroep van scholen die niet zijn verbonden aan een residentiële instelling (niet-residentiele VSO scholen), bestaat uit data van $n = 23$ scholen (15 verschillende scholen(gemeenschappen) voor VSO) met in totaal gegevens van 1323 leerlingen.

Tabel 2. Gegevens referentiegroep niet-residentiele scholen ($n = 23$) en scholen die zijn verbonden aan een residentiële instelling ($n = 13$)

	<i>Niet-residentiele scholen</i>					<i>Scholen verbonden aan een residentiële instelling</i>				
	<i>n</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Ondersteuning docent	23	3.43	4.45	3.82	.30	13	3.39	4.73	3.94	.40
Disruptief gedrag	23	1.72	2.90	2.50	.34	13	1.63	2.82	2.05	.40
Positieve groepsdynamiek	23	3.54	4.13	3.88	.17	13	3.56	4.39	3.92	.25
Leeratmosfeer in de klas	23	2.69	3.38	3.04	.20	13	2.49	4.14	3.25	.43
Groei in de klas	23	2.99	4.20	3.53	.35	13	2.76	4.26	3.52	.35
Totaal leerklimaat	23	3.32	4.04	3.57	.18	13	3.24	4.36	3.74	.29

Tabel 3. Rapportcijfers voor de elementen van het leerklimaat

	<i>Niet-residentiele scholen</i>			<i>Scholen verbonden aan een residentiële instelling</i>		
	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Ondersteuning die je krijg van de leraar	23	7.3	.60	13	7.5	.62
Wat je hier leert	23	6.5	.79	13	6.5	.86
De sfeer in de klas	23	6.8	.49	13	7.0	.66
Hoe de klas er uit ziet	9	6.6	.34	13	6.8	.21
De regels in de klas	23	6.6	.68	13	7.0	.80
De veiligheid op school	23	7.0	.74	13	7.3	.83

Door de uitkomsten van de analyse van de vragenlijst van het leerklimaat te vergelijken met de referentiescores is het mogelijk uitspraken te doen over hoe het leerklimaat zich verhoudt tot andere scholen voor het voortgezet speciaal onderwijs. Er wordt aangeraden om het verschil in gemiddelden te berekenen met de *Cohen's d* als effectmaat (Cohen, 1992). Het verschil tussen de gemiddelden wordt gedeeld door de standaarddeviatie ($d = (M_1 - M_2) / \sqrt{[(s_1^2 + s_2^2) / 2]}$, voor berekening zie bijvoorbeeld: <http://www.polyu.edu.hk/mm/effectsizafaqs/calculator/calculator.html>). De uitkomst is een verschil dat wordt uitgedrukt als effectmaat en wordt het mogelijk om gemiddelden van verschillende metingen of steekproeven met elkaar te vergelijken. De *Cohen's d* kan zowel een positieve als negatieve waarde hebben. Een *d* van 1.30 en hoger of lager dan - 1.30 duidt op een zeer groot of sterk effect. Een *d* tussen de (-).80 en (-)1.29 duidt op een groot of sterk effect. Bij een *d* tussen de (-).50 en (-).79 spreekt men van een middelgroot effect. Als de *d* tussen de (-).20 en (-).49 valt, wijst dit op een klein effect. Als de *d* tussen de -.19 en .19 valt is er sprake van geen of een verwaarloosbaar effect (Cohen, 1992).

De rapportcijfers kunnen dienen als controle van de schaalscores. Als de jongeren ontevreden zijn over de ondersteuning van de medewerkers zullen zij geneigd zijn lage cijfers te geven. Het is in lijn der verwachting dat de schaalscore voor de schaal *Ondersteuning* dan ook laag is. Indien de schaalscores niet overeenkomen met de rapportcijfers is het mogelijk dit in het kader van de betrouwbaarheid te noemen in de rapportage van de onderzoeksresultaten. De opmerkingen van de jongeren die dienen als toelichting van de rapportcijfers kunnen, geanonimiseerd (!), worden opgenomen in de rapportage omdat het voor een instelling relevante informatie is en eventuele discrepanties tussen de schaalscores en rapportcijfers kan verklaren.

Voor het verwerken van de resultaten en het uitvoeren van analyses is gebruik gemaakt van het programma SPSS. De schaalscore van een respondent ontstaat door de respons van alle items die binnen de schaal vallen bij elkaar op te tellen en de som vervolgens te delen door het aantal items waar de schaal uit bestaat. Een schaalscore voor het leerklimaat heeft om deze reden, net als de items, een minimale score van 1 en een maximale score van 5. Een schaalscore van een respondent kan alleen worden berekend als de betreffende respondent alle items uit een schaal heeft beantwoord. Hierdoor kan het voorkomen dat het aantal respondenten waar een gemiddelde schaalscore op is gebaseerd (bijvoorbeeld voor de hele steekproef of klas), afwijkt van het totale respondenten binnen de betreffende steekproef.

Toepassing in de praktijk

De leerklimaatvragenlijst is een vragenlijst die is ontwikkeld voor het speciaal onderwijs in de residentiële zorg door het Expertisecentrum Jeugd van de Hogeschool Leiden in samenwerking met de

Hogeschool Windesheim en de Universiteit van Amsterdam. Deze vragenlijst is ook inzetbaar voor VSO scholen die niet verbonden zijn aan een residentiële jeugdzorginstelling

Voor residentiële scholen en scholen van residentiële jeugdinstellingen kan de SECCI worden afgenomen in samenhang met de Group Climate Inventory (Van der Helm, 2011). Met behulp van de Group Climate Inventory kan de samenhang tussen het leefklimaat op de leefgroepen en het leerklimaat in de klas worden gemeten van een instelling. Deze vragenlijst bestaat uit 36 items en vier schalen, *Ondersteuning*, *Groei*, *Sfeer* en *Repressie*. De GCI is te verkrijgen via <http://www.hsleiden.nl/lectoraten/residentiele-jeugdzorg/leefklimaat>. De vragenlijst is tevens te gebruiken bij jongeren met een licht verstandelijke beperking. Er zijn aparte versies voor kinderen tussen de 4 en 8 jaar en kinderen tussen de 8 en 14 jaar.

Voor alle scholen kan de SECCI ook worden afgenomen in combinatie met de School Class Work Climate Inventory, waarin het werkklimaat van de medewerkers kan worden gemeten in samenhang met het leerklimaat. De School Class Work Climate Inventory is te verkrijgen via <http://www.hsleiden.nl/lectoraten/residentiele-jeugdzorg/werkklimaat>.

Literatuur

Altaf, M. (2015). Exploring classroom environment through perception. An overview of various inventories. *International Journal of Novel Research in Education and Learning*, 2, 23-32.

Anderson, A., Hamilton, R.J. & Hattie, J. (2004). Classroom climate and motivated behavior in secondary schools. *Learning Environments Research*, 7, 211-225.

Beld, M.H.M., Van der Voort, D., Van der Helm, G.H.P., Kuiper, C.H.Z., De Swart, J.J.W., Stams, G.J.J.M. (2017). Assessing Classroom Climate in Special Education: A Validation Study of the Special Education Classroom Climate Inventory. *Journal of Psychoeducational Assessment*.

Carman, G.O., Dorta, N., Kon, D., Martin, J. & Zarrilli, M.A. (2004). Special education in residential treatment. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 13, 381-394.

Colins, O., Vermeiren, R., Vreugdenhil, C., Van den Brink, W., Doreleijers, T. & Broekaert, E. (2010). Psychiatric disorders in detained male adolescents: a systematic literature review. *Canadian Journal of Psychiatry*, 55, 255-263.

De Boer, A. & Van der Worp, L. (2016). De impact van passend onderwijs op het SO/SBO en het VSO. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, afdeling Orthopedagogiek.

Jellesma, F.C., Zee, M. & Koomen, H.M.Y. (2015). Children's perceptions of the relationship with the teacher: Associations with appraisals and internalizing problems in middle childhood. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 30-38.

Krull, J., Wilbert, J. & Henneman, T. (2014). The social and emotional situation of first graders with classroom behavior problems and classroom learning difficulties in inclusive classes. *Learning Disabilities: A Contemporary Journal*, 12, 169-190.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.. Doelen passend onderwijs. Geraadpleegd op 2 mei 2017, via <https://www.passendonderwijs.nl/over-passend-onderwijs/in-het-kort/doelen-passend-onderwijs/>.

Mitchell, D. (2014). The social and emotional situation of first graders with

Nationale Onderwijsgids, 2017. Inspectie onderzoek schoolcarrière leerlingen in gesloten instelling. Geraadpleegd op 2 mei 2017, via <https://www.nationaleonderwijsgids.nl/speciaal-onderwijs/nieuws/38267-inspectie-onderzoekt-schoolcarriere-leerlingen-in-gesloten-instelling.html>

Niemiec, C.P. & Ryan, R.M. (2009). Autonomy, competence, and relatedness in the classroom. Applying self-determination theory to educational practice. *Theory and Research in Education*, 7, 133-144.

Roorda, D.L., Koomen, H.M.Y., Spilt, J.L., & Oort, F.J. (2011). The influence of affective teacher-student relationships on students' school engagement and achievement: A meta-analytic approach. *Review of Educational Research*, 81, 493-529.

Ruijs, N.M. & Peetsma, T.T.D. (2008). Effects of inclusion on students with and without special needs reviewed. *Education Research Review*, 4, 67-79.

Shuman, H., 2007. Passend Onderwijs – pas op de plaats of stap vooruit? *Tijdschrift voor orthopedagogiek*, 46 (6), p. 266-278.

Stoutjesdijk, R. (2016). Kinderen met gedragsproblemen in het speciaal onderwijs. *Amsterdam: Uitgeverij SWP*.

Van Dam, C., Nijhof, K., Scholte, R. & Veerman, J.W. (2010). *Evaluatie nieuw zorgaanbod gesloten jeugdzorg voor jongeren met ernstige gedragsproblemen*. Nijmegen: Prakticon.

Van der Helm, G.H.P., Matthys, W., Moonen, W., Giesen, N., Heijde, E.S. & Stams, G.J.J.M. (2013). Measuring inappropriate responses of adolescent to problematic social situations in secure institutional and correctional youth care: A validation study of the TOPS-A. *Journal of Interpersonal Violence*, 28, 1579-1595.

Wissink, I.B., Dekovic, M., Stams, G.J.J.M., Asscher, J.J., Rutten, E.A. & Zijlstra, B.J.H. (2014). Moral orientation and relationships in school and adolescent pro- and antisocial behaviors: A multi-level study. *Journal of School Nursing*, 30, 216-225.

Bijlage 1 – SECCI

Datum: _____

School: _____

Klas: _____

Naam docent(e): _____

Code (optioneel): _____

Hallo,

Deze vragenlijst gaat over het leerklimaat in jouw klas en hoe je het vindt op school. Hierbij gaat het om wat jij vindt van jouw docent(e), wat je leert op school en de sfeer in de klas. Daarnaast worden er ook vragen gesteld over de veiligheid op school. Er worden ook een paar vragen gesteld over het contact dat je ouders hebben met school. Het onderzoek helpt om te laten zien wat goed gaat en waar samen aan gewerkt kan worden.

- Er zijn geen goede of foute antwoorden.
- Sla geen vragen over.
- Het onderzoek is anoniem. De resultaten gaan niet over jou maar over de klas en je naam staat niet op de vragenlijst.

Als je vragen hebt tijdens het invullen, vraag die dan aan jouw docent(e).

Bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Jouw mening is belangrijk.

Zinnen over school en jouw klas - omcirkelen

Omcirkel het antwoord dat bij jou past.

Er zijn geen foute antwoorden.

1 = helemaal niet

2 = een beetje niet

3 = er tussenin

4 = een beetje wel

5 = helemaal wel

Doe het net zoals dit voorbeeld:

Ik vind het leuk om deze vragenlijst in te vullen

1

2

3

4

5

School en de klas		Helemaal niet	Een beetje niet	Er tussenin	Een beetje wel	Helemaal wel
1.	Ik vind mijn klasgenoten aardig in de klas	1	2	3	4	5
2.	Ik heb vrienden in de klas	1	2	3	4	5
3.	Mijn klasgenoten doen aardig tegen mij in de klas	1	2	3	4	5
4.	Ik vind mijn klasgenoten leuk in de klas	1	2	3	4	5
5.	Er wordt geslagen en geschopt in de klas	1	2	3	4	5
6.	Er wordt gepest in de klas	1	2	3	4	5
7.	Er wordt ruzie gemaakt in de klas	1	2	3	4	5
8.	Er wordt gescholden in de klas	1	2	3	4	5
9.	De docent geeft goed les	1	2	3	4	5
10.	De docent luistert naar mijn mening	1	2	3	4	5

11.	Ik kan bij de docent terecht als ik problemen heb	1	2	3	4	5
12.	De docent helpt mij als ik iets moeilijk vind	1	2	3	4	5
13.	De docent zegt het als ik het goed doe	1	2	3	4	5
14.	Er wordt te vaak lawaai gemaakt in de klas	1	2	3	4	5
15.	Ik kan goed werken aan mijn schoolwerk in de klas	1	2	3	4	5
16.	Ik kan goed opletten in de klas	1	2	3	4	5
17.	Als de docent iets aan ons uitlegt, zijn de leerlingen rustig	1	2	3	4	5
18.	Ik leer niks op deze school	1	2	3	4	5
19.	Wat ik hier op school leer is goed voor mijn toekomst	1	2	3	4	5
20.	Ik leer van de dingen die ik moet doen op school	1	2	3	4	5
21.	Ik leer nieuwe dingen op school	1	2	3	4	5

Regels en veiligheid		Helemaal niet	Een beetje niet	Er tussenin	Een beetje wel	Helemaal wel
1.	De regels in de klas zijn duidelijk	1	2	3	4	5
2.	De regels in de klas zijn eerlijk	1	2	3	4	5
3.	Iedereen houdt zich aan de regels in de klas	1	2	3	4	5
4.	Het is duidelijk wat er gebeurt als ik me niet aan de regels hou in de klas	1	2	3	4	5
5.	We bespreken in de klas hoe we met elkaar omgaan	1	2	3	4	5
6.	Als er ruzie is tussen leerlingen, helpt de docent om die op te lossen	1	2	3	4	5
7.	Ik word bedreigd op school	1	2	3	4	5
8.	Ik ben bang op school	1	2	3	4	5
9.	De docent heeft respect voor ons	1	2	3	4	5
10.	De leerlingen hebben respect voor de docent	1	2	3	4	5

11.	Leerlingen hebben respect voor elkaar	1	2	3	4	5
12.	Ik ben veilig in de buurt van school	1	2	3	4	5
13.	Ik ben veilig op de gang	1	2	3	4	5
14.	Andere leerlingen zijn bang op school	1	2	3	4	5
15.	Andere leerlingen worden bedreigd op school	1	2	3	4	5
16.	Andere leerlingen zijn veilig in de buurt van de school	1	2	3	4	5
17.	Andere leerlingen zijn veilig op de gang	1	2	3	4	5

Ouders en School		Helemaal niet	Een beetje niet	Er tussenin	Een beetje wel	Helemaal wel
1.	Mijn ouders komen vaak op school	1	2	3	4	5
2.	Mijn ouders kennen de docent	1	2	3	4	5
3.	Mijn ouders vragen hoe het op school gaat	1	2	3	4	5
4.	Mijn ouders vinden het fijn dat ik op school zit	1	2	3	4	5

Rapportcijfers geven voor de klas

1

Niet goed

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Heel goed

Geef een cijfer voor:	Cijfer:	Waarom vind je dit?
De hulp die je krijgt van de docent		
Wat je leert op school		
De sfeer in de klas		
Hoe het er uit ziet in de klas		
De regels in de klas		
De veiligheid op school		

Slot

Wat is je geslacht?	☐	Jongen
	☐	Meisje

Hoe oud ben je? jaar

Ben je zelf in Nederland geboren?	☐	Ja
	☐	Nee, in (land invullen)

Is je vader in Nederland geboren?	☐	Ja
	☐	Nee, in (land invullen)

Is je moeder in Nederland geboren?	☐	Ja
	☐	Nee, in (land invullen)

Wat zijn je hobby's?
.....

Hoe lang zit je op deze school?
.....

Wat wil je later worden?
.....

Hartelijk bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Als je nog opmerkingen hebt kan je die hier opschrijven.
